

STORTINGET

Representantforslag 53 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Marius Arion Nilsen, Tor André Johnsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve

Dokument 8:53 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Marius Arion Nilsen, Tor André Johnsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve om å redusere nettleien for norske strømkunder

Til Stortinget

Bakgrunn

Denne vinteren har man sett en kraftig økning i norske strømpriser. Det er en situasjon som analytikere forventer skal vare. Dette gir store utfordringer for både næringsliv og husstander i Norge. Forslagsstillerne er opptatt av å se på ulike måter å redusere strømregningen på for å avhjelpe en krevende situasjon, men også for å gi norske folk og norsk næringsliv tilgang på det godet som norsk fornybar kraft er for landet, til en rimelig pris.

Nettleie betales til det lokale nettselskapet uavhengig av strømleverandør. Faktura for nettleie dekker drift, vedlikehold og utbygging av strømnettet, samt avgifter til staten. Omtrent halvparten av nettleien i dag er avgifter til staten.

Nettselskapene er monopolselskaper, som reguleres av myndighetene ved Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), gjennom reguleringsmyndigheten for energi (RME). I Norge skal nettleie finansieres til selvkost. Det er et viktig prinsipp at offentlig eide monopolselskap skal drives etter selvkostprinsippet.

Inntektsrammen til nettselskapene

RME fastsetter årlig en inntektsramme for hvert nettselskap, og denne er med på å bestemme hvor mye nettselskapet kan ta inn i nettleie fra sine kunder. For å styre monopolselskapene setter RME et tak på hvor stor inntekt hver nettleverandør kan kreve fra sine kunder. Nettselskapene får gjennom inntektsrammen dekket sine kostnader i tillegg til en «rimelig» avkastning på investert kapital.

Dette taket inkluderer inntekten selskapene kan ha på nettleie. Inntektsrammen hindrer ikke selskapene fra å sette ulike priser på nettleien. Både investeringer i nye anlegg og drift og vedlikehold av eksisterende nettanlegg betales av lokalbefolkningen. Derfor er nett-tariffene veldig ulike rundt om i landet.

RME kan beslutte å sette ned renten som nettselskapene får på investert kapital, den såkalte referanserenten eller minimumsavkastningen. Det vil kunne tvinge frem behovet for mer rasjonell drift og struktur, med påfølgende lavere driftskostnader og dermed lavere nettleie til forbrukerne.

RME regulerer nettselskapene slik at selskapene samlet skal oppnå en avkastning tilsvarende referanserenten. Referanserenten er etter opplysninger fra Olje- og energidepartementet foreløpig 5,59 prosent for 2022, noe som gir en samlet inntektsramme for bransjen på 31,7 mrd. kroner. Om referanserenten hadde vært satt ned til 2 prosent, ville den samlede inntektsrammen for bransjen blitt 26,5 mrd. kroner. Det vil si at norske strømkunder kunne betalt 5,2 mrd. kroner mindre i nettleie. Dette viser at nettselskapene tar betydelig mer betalt fra norske strømkunder enn de benytter til investeringer, drift og vedlikehold.

Nettselskapene, som er monopolvirksomheter med liten risiko, har en garantert avkastning på 5,59 prosent. På NVEs hjemmesider ligger høringsuttalelser fra nettselskap som argumenter for at de bør være garantert 6–7 prosent avkastning, for det har angivelig børsen. Det finnes imidlertid ingen garantert avkastning på Oslo Børs, og investeringer her er forbundet med en helt annen risiko enn plasseringer i bedrifter som har monopol på vital infrastruktur.

Ved å både redusere inntektsrammen og redusere referanserenten til et nivå som reflekterer den risiko det er å investere i monopolvirksomhet som nettselskapene er, vil man kunne redusere nettleien og dermed strømregningen til folk flest og næringslivet.

Forslagsstillerne mener det er riktig at nettselskapene som har monopol i sitt område, får redusert muligheten for avkastning på kapitalen.

Utbytte fra nettselskapene

Det er hovedsakelig kommunene og fylkeskommunene som eier nettselskapene. Mange av dem tar ut store utbytter hvert år i istedenfor å senke nettleien. Analysene til Oslo Economics viser at utbyttet eierne tar ut av nettselskapene økte med 113 prosent mellom 2008 og 2016. Dette kan sees på som en ekstra skattlegging, og at forbrukerne må betale mer enn nødvendig på grunn av denne utbyttefesten.

Ifølge tall som er hentet fra Proff.no, viser det en kraftig vekst i samlet utbytte, fra omtrent 600 mill. kroner til nær 1,3 mrd. kroner i 2019. I regnskapet for 2017 satte Hafslund Nett, som eies av Oslo kommune, av et utbytte på hele 1,5 mrd. kroner.

Forslagsstillerne vil også påpeke at det opereres med skyhøye lederlønninger og bonuser i offentlig eide nettselskaper som er monopolselskaper.

Olje- og energidepartementet sier i svar på budsjettspørsmål fra Fremskrittspartiets fraksjon i finanskomiteen at økt inntektsramme gir økt årsresultat for nettselskapene og kan, avhengig av eierens utbyttepolitikk, gi grunnlag for økt utbytte. Tilsvarende gir redusert inntektsramme redusert årsresultat og kan, avhengig av eierens utbyttepolitikk, gi grunnlag for redusert utbytte.

Forslagsstillerne stiller spørsmål ved om det er riktig at nettselskapene kan ta ut store utbytter for kapital som strømkundene har betalt. Pengene fra utbytte brukes av kommuner og fylkeskommuner på andre velferdsoppgaver som å bygge skoler, barnehager og sykehjem, og kan ses på som en skjult skatt.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen redusere nettleien gjennom å redusere inntektsrammen til nettselskapene.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at renten som nettselskapene får på investert kapital, den såkalte referanserenten, reduseres til maksimalt 2 prosent fra 1. januar 2022.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at kommuner og fylkeskommuner ikke kan ta utbytte fra nettselskapene for å finansiere øvrige oppgaver i kommunen, men at disse pengene skal gå til å drifte og bygge ut nett eller redusere folk sin nettleie.

17. desember 2021

Sylvi Listhaug

Hans Andreas Limi

Marius Arion Nilsen

Tor André Johnsen

Morten Wold

Frank Edvard Sve